

Mina D. Todorović

GAMIŽ

Drugi deo trilogije *Virovi*

Mina D. Todorović

GAMIŽ

Drugi deo trilogije *Virovi*

8.

Vezujuće čizme

Ma ja bi' tog crva odma' zviznô u njušku, a ne da mi taj baca nekakê pipke i vadi snagu. Pa da još moram da ga vodam preko sedam mora da se nađe s majkom! A za majku kažu da je grdoba neviđena.

Divlji Rodergorv priča uz hešvit sa zmajem Žarkom

Čekali su punu sedmicu da se Rasejana Ranaja probudi. Počele su i ledene kiše, te je prebaciše u pećinu kraj Gamiža, koji nije smeo da izađe. Bila je neočekivano teška za tako suvonjavu osobu.

„Kako li sam je ja sam podigao?“, čudio se Ravilus. „I posle je još nosio? Sad mi deluje kao da je olovom napunjena.“

Tada se Ljuta, koji je držao njenu levu ruku, okliznu, pa i ostali popadaše. Isprepadali su se da su je probudili, uprkos izričitoj naredbi Drevnog. Srećom, san joj je bio baš čvrst!

U maloj pećini nije bilo prostora da se svi smeste. Zato putnici napraviše sklonište za sebe i druge životinje, ali su se menjali na straži uz Ranaju: Gamiž je često cvileo od gladi i bacao halapljive poglede ka usnuloj čarobnici. Tada se Nosel doseti da upita mladunca ima li nameru da je ikako povredi.

„Neće Gamiž dodirnuti mudru Ranaju. Nije ni planirao“, dobi odgovor. Ukinuše straže, mada su i dalje dosta negodovali čekajući je da se probudi. Sem pisova, jasno, koji su uvek strpljivo podnosili sve što bi ih snašlo.

Kada je naposljetku otvorila oči, prvo je pogledala Gamiža i promrmljala: „Nisi pokušao da me pojedeš. Imala je sreće da nabasa na inteligentan primerak. Nemoj tako iznenađeno da me gledaš. I među vama ima budala. Sreća je da si ti bio pametno jaje.” Onjušila je vazduh i nastavila: „Da. Tokom dana će prestati kiša. Kada odeš u lov, meni ćeš doneti kožu životinja koje pojedeš. Do tada...”

Ona iz svoje ogromne torbe izvuče nekoliko parčadi debelog platna i stade da premerava Gamiževe noge. Mladunac je režao i siktao kada bi mu dohvatila stopalo, ali nije pokušavao da je spreči. Poslovala je preko sat vremena da bi mu na kraju pokazala šta je napravila.

„Ovo bi trebalo da te zaštiti od vode, bar neko vreme. Ne smeš da gaziš po barama, ali će te štiti od kvašenja dok ideš kroz travu. Hajde da navučemo, pa malo vežbaj ovde, na suvom.” Opet mu je zgrabila nogu i navukla nešto nalik bezobličnim čizmama koje su se vezivale učkurom.

Gamiž je predano savladavao hod u ovoj obući. Često je proklizavao i padao, jer je platno bilo navošteno da bi zaustavilo vlagu. Privučeni režećim zvucima, uskoro se i ostali putnici pojaviše na ulazu u pećinu. Sem pisova, koji su uspeli da ostanu ozbiljni, i Lidije, koja se stidljivo osmehnu, ostali se presamitiše od smeha.

„Znači, krenuli smo sa modnim detaljima”, procedi Čičak, jedva dolazeći do daha.

„Ka’ će – gaće?”, procedi Mikuš s poda.

„Već sutra će naša poznata dizajnerka izbaciti i liniju donjeg veša”, dodade Ž.

Ravilusu oči zasuziše od smeha, a Gamiž ih je gledao u čudu. Ranaja se osmehivala. Nije razumela razlog iznenadnog veselja, ali joj je bilo milo što su svi raspoloženi.

„Četiri od šest. Deca”, reče ona zamišljeno, pa ustade i pričvrsti svoj štit Gamižu na glavu, da ga zaštiti od kapi u krošnjama drveća.

„E, sa tim šeširoj je potpuno šik”, ne izdrža Anos, a Nosel napusti pećinu ne želeći više da ispituje granice svoje ozbiljnosti. Za njim izjuri i obuvena zver, jer kiša upravo beše stala. Sunce i dalje nije uspevalo da prodre kroz slojeve namračenih oblaka, pa je dan neprestano izgledao kao da je na izmaku.

Rasejana Ranaja popakova svoje stvari i kratko reče: „Polazimo.”

„A ono biće?”, upita Dobrica.

„Zna on gde je Mikuš.” Ne čekajući ih, vrlo dugim koracima stade da grabi kroz šumu. Jedva su je sustigli. Već sasvim izmrcvareni od gladi i prebrzog hoda, odahnuše kada videše da spušta torbu na zemlju. Nažalost, ona samo izvuče nešto nalik manjem klupku, te poče da namotava paučinu s jedne oveće mreže.

„Ša radiš?”, upita je Mikuš, čučnuvši kraj nje. Ranaja nije odgovarala sve dok nije potpuno dovršila posao i zapakovala klupku u torbu. Tek tada ona usmeri oči ka Maloj i reče: „Od ovoga pravim najjači kanap koji postoji. Nit debljine pola prsta može da vuče ceo brod.”

„Zar ne možeš čarolijom da napraviš još jači?”, upita je Ravilus.

„Mogu”, odvrati mu čarobnica.

„Zašto se onda bakćeš?”, zanimalo je mladog čarobnjaka, ali je ona već nastavila da hoda. Usred noći, Ranaja skrenu sa svoje zamišljene staze i reče: „Ovde ćemo noćiti.” Brzo je sklepalala nešto nalik šatoru postavljenom na pobodene grane, upalila im je vatru ispred njega, pa nestala u mraku.

„Šta ako zaboravi da se vrati?”, upita Ljuta šapatom. Niko nije znao odgovor na to pitanje. „Uf, što sam gladan”, promrmlja kada ugleda Mihajla, koji je u zubima vukao starog vepa. Sada je bilo hrane za sve i to ih vidno oraspoloži. Samo Lidija odmahnu glavom, jer je bila vegetarijanac. Mikuš, gundajući, izvuče svoje gljive iz torbe i prekri ih žarom da se ispe-

ku. Kada su svi bili siti, i već se spremali na počinak, pridruži im se Gamiž, vukući nešto za sobom. Pokazalo se da su to kože dva mala jelena.

„Ša ćeš s toga?“, pitala ga je Mala, a on joj ne otvarajući usta odgovori: „Rekla Ranaja. Ona mudra. Skine Mikuš ovo s Gamiža. Hoće da spava Gamiž.“

Devojčica mu razveza uzice i oslobodi ga čizama i štita. Čim ga je oslobodila, sklupčao se u kuglu i trenutno zaspao, ne ispuštajući kože iz zuba.

Ranaja je žurila prema jugu, znajući da će se jesen prozlit. Preko noći bi obavljala neke svoje poslove, zatim bi šila kožnu odeću za Gamiža i to takvu koja je mogla da se proširi i produži, jer je brzo rastao. Svima im je dodijalo neprestano dovlačenje novih koža i miris štavljenja. Zato Ravius jednog jutra uze najobičniji drveni štapić u ruke i napravi providnu kupolu koja je mladunca štitila od kiše, a kretala se zajedno s njim.

„Ovako je mnogo lakše, zar ne?“, upitao je sa dozom nadmoći.

„Odgovoriću ti na to uskoro“, osmehivala se stara čarobnica.

Međutim, nije morala da izgovori ni reč, jer je Gamiž dojurio vrlo besno i siktao pisovima: „Reći nemudrom da uzme svoju kuglu! Ne može da se lovi, ne može da se jede, ne može da se njuši. Kugla ne pušta u sebe vodu, a ne pušta ni hranu. Reći nemudrom – Ranaja mudra. Glupi, glupi Ravius!“

Pisovi, prevodeći, ublažiše njegove gnevne reči, ali je Ravius naučio lekciju – barem ovu. Pogledao je staru čarobnicu: nastavljala je da prišiva nekakvu drvenu dugmad ne obrativši nikakvu pažnju na dešavanja oko sebe. Nije znao kako bi joj se izvinio. Pa čak ni da li stvarno želi da se izvini. Seo je kraj vatre i postavio kazan za hešvit. Shvatio je da je ljut na Ranaju još otkad je obrijao bradu, te je sada ponovo bio samo Ravius,

golobradi čarobnjak. Kao da se nikada nije susreo sa opasnošću! Teško će joj to oprostiti.

„Čarobnice nemaju brade, a ipak znaju kolika im je snaga”, mrmoljila je Ranaja.

„Zar mi ti čitaš misli?” Mladi čarobnjak je nastojao da prikrije koliko se prestravio.

„Nagađam ih. Ispravno, čini mi se.”

Tada mu priđe Ljuta i potapša ga po ramenu: „Gamiž ti kaže da si hteo dobro onom glupom kuglom.”

„Kako znaš? I ti ga razumeš?”

„Naravno. Od dana kada ga je video u prvoj obući”, govorila je Ranaja na granici čujnosti. „Bio mu je smešan. I simpatičan. Gamiž je odmah bacio nit.”

„A sada je hteo i na mene da se pripopča... Kada mi je poručio da sam samo želeo dobro”, upita Ravilus.

„Pa, uspeo je. Pet od šest. Još Dobrica. To će potrajati...”

„Doživotno”, dovrši Ž, koji je pratio razgovor. „Žao mi je, ali je meni stvorenje toliko odvratno da ne mogu da shvatim čak ni Mikuš, koja ga je videla u najgorim mukama, a kamoli ostale. I nije mi jasno – kažeš: još samo Dobrica. A šta je sa Lidijom Sergejevnom? Zašto i nju ne računáš?”

Ranaja na trenutak spusti kože na koje je prišivala dugmad, pa se zagleda u momka.

„Ti si, sine, vilenjački lep. Mora da je to naporno kada živiš među ljudima. Sigurno zure u tebe... Nešto si me pitao, hm... Da! Ona već ima nit – s Gamiževom majkom. A i vas šestoro ste povezani Svemoćnom vodom... Blistav um ima Surovger – dobar plan je smislio.”

Sada se svi približiše slušajući s najvećom pažnjom njen tihi glas.

„Sve na ovom svetu ima svoj razlog i svoju svrhu. Pa i čudovišna bića kakva su rabr-agrafaji. Oni su čuvari trećeg vira. Prvi vir je u Zemlji nosatih pisova i kroz njega treba da

prolaze dobra bića. Ako li se desi drugačije, zemlja zapomaže. Vi to niste doživeli, ja jesam. I ne želim više da čujem tužbalicu i plač Zemlje nosatih pisova. Nikada... Drugi vir je na Platinini smrti. Može doneti veliko dobro ili veliko zlo, zavisi ko je stigao do njega. Treći vir propušta zlo. Kad se desi drugačije, pustinja Hoab zamiriše na kišu i upozori agrafaje da je stigao neko različit. Tako je bilo sa Lidijom. U mnoštvu zlih i izopačenih, dospela je i devojčica na koju je moguće baciti nit. Da deca-ubice nisu tu bila s razlogom, Lida ne bi ni napustila ostrvo. Skončala bi tamo, prikopčana na nekog agrafaja. Međutim, Surovger je nekako otkrio šifru trećeg vira i kroz njega je u naš svet sprovodio najokorelije zlikovce. Imali su zadatak – pobiti ogromne zveri. Na početku im nije bilo tako teško, jer na ovom svetu nije postojalo oružje koje ubija na daljinu i ima snagu da usmrti odraslog rabr-agrafaja. Ljuta i Dobrica, može biti, znaju za takva čudesa: okrugla pločica na koju staneš, a ona može da raznese pola stene. Metalni štap koji izbacuje sićušne predmete, ali tako razorne da sa lakoćom probijaju i čelični štit. Deca-ubice su pobili polovinu čuvara trećeg vira. Uništila su legla s jajima, pa su ženke prve pomrle. Jedino preostalo jaje bilo je ono iz koga će se izleći Gamiž. Jedina preostala ženka sada je – njegova majka. U međuvremenu, agrafaji su naučili kako da se suprotstave malim užasnim ljudima. Oni brzo uče, primetili ste. Samo je u prvom prolasku nekolicina dečaka preživela i uspela da umakne sa ostrva, ali smo ih mi sreli, a ja sam im izbrisala svako sećanje, pa sada uče da hodaju, govore i sve ono što novorođenčad mora da savlada. U svakom sledećem prolasku sačekivani su organizovano, onesposobljeni još dok su u nesvesti i, s vremenom, pojedeni. Surovger ih i dalje okuplja, računajući da će se pojaviti neko dovoljno pametan, vešt i zao da savlada veliku ženu.”

„Zašto to želi?“, upita Ravilus.

„Ne prekidaj me dok govorim, sine. Mogu da zaboravim o čemu sam govorila. Nauči se strpljenju, često će ti biti potrebno. Posebno na ovom putu. Dakle, znate li ko je najjači u čarobnjačkom redu, iza Drevnog?“ Pustila ih je da mozga-ju, pa im je odgovorila: „Ja.“ Prvo su je pogledali u neverici, a onda su shvatili, ili pre – osetili da govori istinu. „To je bio prvi razlog što je želeo da pobije agrafaje. Zapravo, mislim da je samo hteo da najedi Drevnog, znajući da sam mu ja najstarija prijateljica. Ne računa on ozbiljno na moje čarobnjačke moći. Bar bih volela da je tako... Ali sada ima mnogo jači razlog, kome se i nadao: vas šestoro. Ako uspe da ubije njegovu majku, umire i Gamiž, a sa njim – svi oni na koje je prikopčan. Pitanje je trenutka kada će Surovger shvatiti da ni hiljade malih opakih ljudi neće moći da obave ono zarad čega su sakupljeni. Tada će krenuti sam, u potragu za jedinom preostalom ženkom. Zbog toga žurimo. Stići će pre nas, to je sigurno... Sem ako mu nešto skrene pažnju. Rusalika, može biti... Hm, ne, premalo. Jeste mu se zamerila, onda kada ga je razotkrila. Nedovoljno, ipak, kad ovde ima vas šestoro. Možda Drevni, ali ne vidim kako...”

Misli joj odlutaše i ona učuta. Niko se nije usuđivao da se oglasi. Čekali su satima, nepomično. Osećali su da će još nešto, veoma važno da im kaže. Prvi pokuša da se iskrade mladunac – bio je gladan. Oči su joj bile zatvorene, ali tihim glasom reče: „Ostani ovde, sada ću im reći.”

Otvorila je kapke. Nikada joj oči nisu bile tako žute i surove. „Ona vas sada gleda kroz mene. I svog sina... Ja sam joj rekla da stavi jedno jaje na splav i pošalje ga sa ostrva. Rusalika i njene vodenvile su otišle u to opasno more da dovuku mladunca na sigurno. Slučajno, tu je bila i Lida. Vukle su je skoro do obale gde sam čekala, ali su devojčicu ugledali ljudi i odlučili da je spasu. Morska struja pojačana zlom magijom odvušla je splav daleko od mene, pravo pred Mikuš. Ne pre-

kidaj me, dete”, obrati se neznano kome. Iz očiju joj se lagano povlačila žuta boja, kao plamičci vatre koju u sebe uvlači neki tamni vir. Pred njima je opet bila Rasejana Ranaja kakvu su znali: zamišljena, sa zabludelim crnim pogledom i blagim izrazom.

„Sada ću da ti objasnim. Da, ja sam zahtevala od vodenvila da se udalje od splava onog trenutka kada su počeli da se približavaju ljudi. Mogao ih je neki odrasli čovek ugledati i poludeti. Mogla je neka od njih da pogleda u oči izleglog stvora i da se on prikopča na nju. Nisam to smela da dozvolim. Ni prvo, ni drugo. Pojurila sam da ga sama nađem. Do pred sam kraj izgledalo je kako se sve odvija po mojoj zamisli: ja ću naći mladunca, izlečiti ga i odvesti na Hir-rabr-agrafaj... Ali sam zakasnila. Kada sam videla da se već vezao na Mikuš, bilo je svejedno da li će se prikopčati i na ostale. Vi ste jedno i dajete jedno drugom snagu i život. To vam je, uz ostalo, poklonila Svemoćna. Sigurno je bolje da svi budete povezani sa Gamižem, jer će pre ojačati. A trebaće mu mnogo snage i hrabrosti i mudrosti da savlada svoju majku. Najveća je i najjača od svih. Hiljadama godina jede svoju decu i preživljava. Nadmudrila je i mene, kada sam sakupila vodu da je polijem i ubijem. Ganula me je što nije htela da se pomeri. Prvo sam je poprskala, napravila joj rane, a ona je samo otvorila oči i gledala me. Nije se branila, nije pobešla, nije me pojela. Ležala je, dok joj se koža pušila... I gledala me. Nisam bila kadra da je ubijem. Nikada nisam naučila da ubijam. A možda ću morati, ako je to potrebno da bi Gamiž preživeo. I ona zna šta sam sve spremna da učinim da bi mladunac ostao živ. Ali joj je sad najvažnije – da dovedem njenog sina u sigurnost pustinje Hoab. Posle će se baviti mnome.”

Sedeli su nepomično dok se nije začuo šapat: „Slušaj ti, kuvana noga! Si mnogo fin dopustiš Gamiž se nakači i na teb?”

Dobrica Ž se trgnu. „Odvratani mi je. Prosto – nepodnošljiv mi je i sam pogled na njega. Odvratani...”

Tada Mikuš odluči da preduzme najdrastičnije mere. Primetila je da Ž gleda Lidu na malo drugačiji način, a to je za njega bilo, kako je bivša veštica shvatala, iskazivanje vrlo jakih emocija. Zato ona pozva: „Čičak, ti mož govoriš s ova mala šo s vaš svet? E, ondak joj prevodiš moj priča!”

S obzirom na Ljutino poznavanje ruskog jezika, moguće da je prevod zaista bio blizak originalu: „Vako stoje stvari: naš poso jest da vrcemo Gamiž na njegov ostrvo, di sve vrvi od velki i mnogo opaki agrafaji. Al ti znaš, jer bijo tamo. On – Gamiž, mora smaže svoj majka, inače stradavam i ja, Mikuš lično. Pa i ostali. Svi sem Dobrica Ž. On pravi idijot, gadi se na Gamiž i okreće svoj glava i neće prizna da taj, očem rečem Gamiž, i nije baš tolko fuj, kad malko bolje pogledaš. Jes on, mislim Gamiž, ružnjikav... Mnogo ružan, brate, al ša mari, ne mož svaki da budne ni lep. Nego, rekni ti tom svom Ž-ju da nađe neki dobar stvar u Gamiž, jer to valja za svaki od nas, pa i za njegov. A ako toj ne učini, ćemo ga ostavimo s onaj ološ što Surovger dovuko s vaš svet, ondak mu tamo i mesto! Si pre-veo? Ša kaže ona? Oće ga nagovori?”

Nažalost, čak ni taj pristup nije uspeo. Dobrica nije mogao da pronade ništa zbog čega bi mu ovaj mladunac bio razumljiviji ili manje ogavan.

Baš je hladno. Sve što dotakne, kiša obloži tankim ledom, neopisivo klizavim. Malo je i dosadno dok čekamo da se čarobnica probudi, pa se ja obradujem ako neko mora napolje. A kad se mora – mora se! Onda sednem kraj ulaza i gledam razne načine klizanja i padanja. Odlična zabava i ne može da dosadi. Svako ima svoj stil. Anos kreće samouvereno i pisovski dostojanstveno, ali već posle nekoliko koraka, njegove kratke noge polete ispred i on se strovali na pozamašnu zadnjicu. Nosel izlazi s jednako ozbiljnim licem, samo pobočke. Dobro mu ide po ravnom delu, međutim, kod prve nizbrdice gubi ravnotežu i uz kratak trbušni ples i on pada na tapacirani deo tela. Ravilus je prava radost! Mlatara i rukama i nogama dok bezuspešno pokušava da se održi u uspravnom stanju. Može po nekoliko minuta da poskakuje na istom mestu i onda – neizbežno padanje i stenjanje. Dobrica pokušava da utrenira zaletanje i proklizavanje. Na početku uspeva da izbegne džombe, ali mu koncentracija popušta već posle nekoliko metara, pa se poduhvat završava veličanstvenim letom i jednim uf. Mikuš se strmekne čim izađe u onim svojim smešnim čizmama. Poluglasno psuje dok odbauljava, pa joj se smrznu ruke i kolena, te opet ustaje i vrlo živopisno završava na zemlji, uz eksploziju neverovatnih grdnji i pretnji. Kod Lidije nema padanja, jer gaji malo suvoparan harmonika-stil. Sedne, pa polako: opruž, ispruž... Kako tamo, tako i amo. Sebe ne mogu da vidim, ali sam siguran da je drugima zabavno kada gledaju kako mi se upetljavaju noge, da bi se okončalo padom na leđa, ili na stomak. Ovo drugo mi je draže, jer kao foka nastavljam da klizim bar još nekoliko metara. A onda – hajde, Jovo, nanovo.

